

Megjelenik ez a lap hetenkint kétszer csütörtökön és vasárnap.
 Á r a :
 Egész évre . . . 6 ft. — kr.
 Félévre . . . . . 3 ft. — kr.
 Negyedévre . . . 1 ft. 50 kr.
 A szerkesztő szállása:
 Színház-utca 704. szám.

NEMERE.

Politikai, közgazdasági és társadalmi lap.

Hirdetési díj:

4 hasábos garmond sorért, vagy annak helyéért 4 kr. (1—10 sornyi hirdetés ára mindig 40 kr.) — Bélyegdíj minden ígatáskor 30 kr. — Nagyobb hirdetéseknek alku szerint. — Hirdetések fölvetnek a szerkesztőségnek.

A brassai választás első napján.

Brassó, 1872. jul. 21-ikén.

Ha hárman volnánk csak ebben a törvényhatóságban, a kik nem szász anyától születünk: akkor is tiltakoznánk a szász urak politikája ellen; akkor is ellenők szavoznánk az urna mellett.

Tiltakoznunk kellene mint szabad polgárnak és hazafiaknak: mert ők nemzetiségi politikát üznek: mert előttük az ország közérdeke csak annyiban számít, a mennyiben befolyással van a különleges szász érdekre; mert az ők politikájuk, ha általános érvényre emelkednék, létre hozná a foederalismust, és az megölné az ország egységét, erejét.

Ugy e, hogy Wächter és Bömeches csak a szász választóknak számoltak be? Ugy e, hogy Medgyesre csakis szász polgárokat hívtak meg? Ugy e, hogy ott kizárólag a szász érdekek előmozdításáról tanácskoztak?

Hát az embereknek azon többsége, a mely országunk ugyan ezen részeit lakja, nem polgár e? Hát annak nem szent e a maga nemzetisége? Hát annak nincs e megengedve, érvényesíteni alkotmányos befolyását az ország közügyeire?

Magyar, román, német, zsidó polgár háza, családja, üzlete vegyesen váltakozik itt a szászéval. A hazát szeretni mindenikben van szív, a haza érdekeit szolgálni mindenik köteleztetik. Hát a háza ügyeinek intézéséhez nincs e joga a többinek?

Magyarország alkotmánya nem tud efféle kiváltságról; Magyarország törvénye előtt egyenjogú polgárok vagyunk mindnyájan, nyelv és vallás-különbség nélkül.

A mi politikánk Magyarország alkotmányának megvalósítása: az, hogy a vallás és nemzetiség tiszteletben tartassék mindenki részéről; de a polgári jogok és kötelességek teljesítésében ne tekintünk se vallásra, se nemzetiségre.

A szászok politikája éppen ellenkező. Ők nem veszik számba az együtt lakó polgárok összes érdekeit; szerintök a szász nemzeti érdek fölül áll minden közérdeken.

Az ők politikájuk kizáró; a miénk általános. Ők minket ellenségeknek tekintenek; mi őket is egyenjogú polgároknak tartjuk éppen mint magunkat.

Midőn ellenségei vagyunk politikájoknak, nem vagyunk ellenségei az egyének, a polgárnak. Ellenkezőleg arra törekszünk elejétől fogva, hogy a polgárjog betöltésében ne tegyen különbséget a nemzetiség.

Ez okból tiltakoznánk az ők mostani politikájuk ellen, ha csak hárman volnánk is az egész törvényhatóságban, a kik nem szász anyától születünk. Annyival inkább tiltakozunk, midőn sokkal többen vagyunk: Brassóban és vidékén, mint ők; midőn minden egy szászra három nem szász esik: 24 ezerre 72 ezer magyar, román, német.

Vagy tán rosszabbak vagyunk, a természet-től csekélyebb tehetséggel megáldva, mint ők? Mernék e azt állítani a szemmel látható tények ellenében?

A magyar mezőgazda legalább úgy megmiveli földjét, mint a szász; magyar iparosok közt ép úgy vannak ügyes, szorgalmas és kiváló mesterek, mint a szászok közt; román, német, magyar kereskedőink ép úgy megszerzik családjuk szükségletét; isten segítségével legalább is annyijok szerez tekintélyes vagyont, mint a szászok közt.

Vagy hát vizsgálják meg iskoláikat, melyeket igazán saját céljaikra, saját nemzeti szellemükben rendeztek be, — tanulóik legkitünőbbjei közt mindig fognak találni magyar, román, német születésűeket.

Miféle rossz szellem sugalta mégis, hogy 24 ezeren okvetetlen uralkodni akarjanak a 72 ezer felett; hogy midőn mind a 96 ezer érdekeit együtt kellene előmozdítanunk, ők csakis a 24 ezer szász érdekét veszik tekintetbe?

Mi nem zártuk ki őket magunk közül; de ők minket eltasztottak maguktól. Mi a polgárok általános egyetértésére törekedtünk; ők kivételes szász pártot alkottak, és ezáltal kényszerítették bennünket szász-ellenes párttá lenni.

Természetes következménye ennek, hogy az ők álláspontjuk tarthatatlan; a miénk győzhetetlen.

Ma győzni fognak, ha a kormánytól meg nem érkezik kérelmeink ellátása. De győzelmüket a legpéldátlanabb erőszakossággal vívták ki. Mi nyugodtan vonulunk félre, mert a legönzetlenebb szándék kivételében gátolt meg az erőszak.

Az óvék a ma, a mig erőszakoskodásuk el-türetik; a miénk a holnap s az egész jövőendő, mert csak méltányosságot akarunk.

Fiaik bünbánva fogják kérni majd a miénket, hogy felejtsek el apáik mai erőszakosságát.

Mi megbocsátunk akármikor; csak a történelem kérlelhetlen ítélőszéke megbocsásson nekik. —

Zichy Antal indítványa egy „Tanítók segélyegylete” ügyében.

A pesti nagyobb politikai lapok Zichy Antaltól folyó hó 15-ikéről egy cikket közölnek, mely tárgyánál fogva megérdemli, hogy ismertessük s melegen ajánljuk mindazon olvasóink figyelmébe, kik népnevelésünk s annak szerény napszámossai sorsa iránt érdeklődnek.

Zichy elmondja, hogy van irói, van színészi stb. segélyegyletünk, csak a tanító, az államnak ezen legmostohább gyermeke, kénytelen keresztül nyomorogni az életet s még halálát is megkeseríti azon gondolat, hogy vele együtt kedveseinek egyedüli támasza fog kidőlni. Reményét fejezi ki, miszerint a jövő törvényhozás a tanítók nyugdíjazására is ki fogja terjeszteni gondoskodását. Megemlíti, hogy Pest városa a maga tanítóinak mind ellátásáról, mind nyugdíjazásáról kellően gondoskodott.

Azután egy tanítói segélyegylet terve iránt ohajtana érdeklődést gerjeszteni. Az egylet célja volna a kezdőtanítót, ki üres kézzel lép pályájára, az üzorsások körmei közül kiszabadítani; a véletlen betegség vagy más sorscsapás által sujtottat rögtön segélyben részesíteni stb.; mindezt pedig nem alamizsna, hanem olesó kölesön által eszközölni.

Az egylet létrejöhetségének mikéntjéért illetőleg egyesek és testületek, valamint az állam áldozatkészségére számít, sőt magát a közvetlenül érdekelt testületet, a tanítókat is megkívánja adóztatni.

TÁRCSA.

A politika költészete.

Hihetetlen, de mégis úgy van. — A politikának is megvan a maga költészete. Nem azokat az ábrándos, rajongó nemzetiségi apostolokat értem, kik egy szebb jövő reményében, nemzetök megszabadítóiként ünnepeletve, — örökös álomképekben ringatják magukat, elszállva képzeletök gyors szárnyain ama messzi jövőbe, melyben nemzetöket boldognak látandják. — Igaz ugyan, hogy ez közös jellemvonása a költőknek is; ők is szeretnek ábrándozni, magas légvárakat építeni jövőendő nagyságukról, midőn egész nemzeteknek ajkíruul zendül meg az a dallamos beszéd, melynek alapjait ők magok vetették meg.

De nem ez a közös ismertető jel. Hanem az, hogy valamint a költő rendszeren abban a pillanatban ébred tudatára annak, hogy szobájában 32 fok a hideg, nádrága rongyos, zsebe üres, hasa korrog, midőn a leg-szebb képek váltakoznak lelki szemei előtt, midőn a boldogság hetedik egében vélte magát lenni, hol megszabadul az ember a mindennapi élet apróságos nyomorúságaitól, — úgy a politikai ábránd is rendszeren akkor foszlik szét a gyakorlati élet rideg parancs szavára, midőn legközelebb hittük magunkat az óhajtott célhoz. Ez a politika költészete. — Ily jelenetekkel különösen a képviselő választások alkalmával találkozunk gyakran. — S a kinek ép érzéke van, gyönyörködhetik a költészet e nemének ezer meg ezer alakzataiban.

Az életet minden nyilvánulásaiban figyelemmel szoktam kísérni; — oly apróságokat is számba veszek, mik másoknak figyelmét talán kikerülik. — Ezek közül akarok e lapok hasábjain egy néhányat megörökíteni, melyek talán alkalmasok lesznek mindenkit meggyőzni arról, hogy az exigentiák tudománya gyakorlati nyilvánulásának nem csak politikai, hanem poctikai oldala is van.

X városban vagyunk, melynek csendes, rendszerető polgárai a legszebb egyetértésben élnek. Elvük: kitaró munkásság, szorgalmas megtakarítások által szerezni meg azon alapfeltételeket, melyeken a haza, család nyugalma, boldogsága fekszik. — S ők dolgoznak, mint szorgalmas emberekhez illik. — De csak rendes körülmények között, míg a politikai élet láthatára csendes, nyugadt. Egyébkor aképpen gondolkoznak, hogy azon néhány hét alatt, melyben képviselőik mandatumusa szünetel, nekik kell en gross tovább folytatni a szerepet, hogy soha se álljon be szélcse. Ilyenkor aztán békés természetük egészen megváltozik. A szelidség megtettesült példányképei egyszerre tigrisekké változnak. Az egyszerű földmives oda hagyja ekéjét, s kigyluadt arezczal tart előadást a napi kérdéstről a kapu előtt összegyűlt atyafiaknak. Az iparos elhagyja műhelyét, s a nagy emberek eljárásait saját meggyőződésének kaptafájára huzva, ha nem talál, mérgesen dobja odább. A kereskedő belátásának rőfjével mérlegeli a helyzetet, s ha nem üti a mértéket, oda tudja képzelni phantasiájával a többit. Egyszóval, forrongás van Izraelben. Hiába inti az anyjok a politizálás elhagyására, falra hányt borsó a mit mond; öröklött természete ez a magyarnak, a levegőben van elterjedve, bünt cselekszik, a ki most

polgári kötelességeit nem teljesíti, magyarazzák hosszú képpel az asszony népségnek.

De hát a munka? veti ellen a türelmetlen házi-asszony.

Ne légy olyan elfogult, szük gondolkozásu. Hogy is mersz te saját érdekünkre gondolni akkor, midőn a legfőbb, a haza iránti kötelességeinket teljesítjük, csillapítja kedves élte párját a hazafi, kinek hajfürtei már őszbe vegyültek a honfi gondok miatt. Gondold meg asszony, mit tennél te, ha a nő emancipatio Majoros István uram értelme szerint bé volna hozva. Tudom, hogy három napig se látnálak tégedet.

Hagyjuk csendesen az iparost, s tekintünk ki az utcára, hol a nép kortesse éppen most tart előadást a magasabb politikából nagy számmal összegyűlt hallgatóinak. Ki az a kortes? Egy határozott tehetség. A nép bálvány, kinek minden szava készpénz, arany igazság. Sokat beszél, de keveset alszik. Sohasem jár gyalog, hanem kocsin, vagy a nép hátán czipeli. Kalapjában a sas toll első tekintetre elárulja a nagyra törő szellemet, kezében a rézfokos az alkotmányos érzelmét, s ha felemeli kezét a népre apellálva, egy átszellemült lényt vélsz beszélni hallani, ki eljött e földre, hogy e sirhalmok völgyét a boldogság paradicsomává varázsolja át. Lelkesült beszédével elragadja hallgatóit, ezek kirugják lábaik alól e silány földet, s a képzelet sebes szárnyain emelkednek fel a magasba, hol minden reményeiket teljesülve látják. E bübajos állapotból csak akkor ébrednek fel, midőn valaki eképen szólítja meg hátulról megrázva: Jöjjön haza már kend, mert a vacsora meghül, s a gyermekek már eh-

Igéri, hogy ha indítványa viszhangra talál, tervét részletesebben is elő fogja terjeszteni és kész leendő legelőször is magát, mint kezdeményezőt, erejéhez képest megadóztatni.

A mozgalom egyelőre Budapesten indulna meg, azután nyomban következnenek a vidéki nagyobb városok.

Végül felkéri mindazokat, a kiket ezen ügy érdekel, hogy ide vonatkozó nézeteiket hozzá bármely uton eljuttatni sziveskedjenek; a lapszerkesztőket határozott közreműködésre hívja fel.

A röviden vázolt cikket azon ohajtással ajánljuk újólga is az érdeklődők figyelmébe, vajha a megpendített eszme, mely népevelésünk előmozdítására oly nagy fontossággal bír, mennél gyorsabban nyerne megtetszelést!

L. L.

Nagy-Szeben város a jezsuitákról.

A nagy-szebeni városi képviselőtestület július 5-iki ülésén elhatározta hogy következő kérvényt fog a magyar miniszteriumhoz intézni:

„Nagyméltóságú miniszterium! Miután oly község érdekeit képviseljük, melyben a különböző felekezetek békésen élnek egymás mellett, az alólirt közönség, minél valószínűbbé válik, hogy a jezsuita-rend a szomszéd Németországban valószínűleg korlátoztatni, vagy onnan végkép kiutasítatni fog, annál kevésbé képes azon komoly aggályát eloszlatni, hogy ezen rend hazánkban fog új hazát keresni és találni, hogy ez által az emberi művelődés s az egyházi béke, valamint az állam nemzeti függetlensége és szabadelvű fejlődése olyan ellenségének, mely eszközeiben nem válogatós, szabad ut nyitattik oly tevékenységre, melynek iszonyu befolyásait különösen Erdély a legfájdalmasabb módon érezte a majdnem három századig tartó vallásszabadságért folytatott véres küzdelemben.

Báthory István által a kath. ifjúság nevelésére az országba hivatva és az 1759-iki Tordán tartott országgyűlésen csakis ezen célból fölvéttelve, a rendek és a kormány (a megyesi országgyűlésen) már 1588-ban kénytelenek voltak a jezsuita-rendet az országból kitiltatni, mert tetteiben „a haza ellenségének“ mutatkozott. Az Approbaták első része 3-ik czimének első pontja 1632-ben újból megerősíté, hogy ezen rend Erdélyországból örök időre száműzve legyen. Ezen határozatot az országnak a Habsburg-ház uralma alá kerülésekor a Lipót-féle diploma két pontja (I. és III. fejezet) ünnepelesen megerősítette.

Midőn ennek daczára a jezsuiták törvényellenes utakon ismét az országba jöttek, azonnal vége volt az országos egyházak egyenjoguságának és békéjének, és mindazon panasz, mely a mult században „különösen erkölcsstanuk, tan- és nevelő-rendszerük, az állami ügyekbe való avatkozásuk, határtalan uralomvágyuk, mások jogának tekintetbe nem vétele“ ellen emeltetett, Erdélyben folytatott tevékenységükben a legteljesebb, legszomorubb megerősítést találja.

Hogy a jezsuita-rend — melyet a pápa ez okból felfüggesztett — 1814-ben a reakció czéljából ismét visszaállított s ezen tevékenységét nem változtatta, az ismeretes. Meg nem czáfolt tény, hogy az 1864. decz. 8-ikán kibocsátott s az összes kath. püspökökhöz intézett körirat és az ezzel összekötött „Korunk főtévelyecinek összeállítás“ című syllabus, mely a jelen jog és államélet minden feltételét és fejleményét, mindent, mi a különböző felekezetek között a békét biztosítja, a középkor szokása szerint elátkoz, különösen a jezsuiták műve; valamint az utolsó római ugynevezett egyetemes zsinat határozatai is, melyek a mindenható egyháznak vak engedelmisséget követelő világaluralmát akarják inaugurálni a népek szellemi élete és az államok általános jogélete felett.

Kézszelfogható tehát, hogy mindazok, kik a jelen államélet jog és művelődési alapjaihoz ragaszkodnak, kik a tudomány előhaladását és mindenekelőtt a különböző felekezetek között a békét fenntartani ohajtják, csak a legterhebb aggodalommal nézhetnek a jezsuitáknak hazánkba leendő esetleges bevándorlása elé. A tisztelettel alólirt nagy-szebeni közönség azt hiszi tehát, hogy oly társulattal szemben, mely az állam törvényeit csak mentalis reservatió mellett tiszteli, azon elismerésben, melyben a 1868-iki 41. törvény az erdélyi vallási törvényeket részesíté, meg nem nyughatik, s csak loyális polgári kötelességét teljesíti, midőn a nagyméltóságú miniszteriumhoz azon legalázatosab kérelmével járul:

„Hogy a jog és törvény minden eszközével oda hatni méltóztassék, hogy a jezsuiták s a velök rokon szerzetek tagjainak bevándorlása és letelepedése hazánkban semmi szín alatt meg ne engedtessek.“

V i d é k.

Erdővidék, 1872. jul. 12-én.

Székelyföldi városaink szokása természeté vált már: hogy az utcák kövezete impertinens rosz legyen; de ezen szánandó kiváltságban csaknem utolérhetetlen nagyságban büszkélkedhetik Erdővidék kedves kis városa Barót. A bünös hanyagság szégyene nagyon terhel valakit és az elkeseredett közvélemény lehetetlen, hogy türelme partjai közül kilépve, rá ne kiáltssa a miklósvárszéki szolgabíró urra s a Barótvárosi nemes előjáróságra: Urak! nézzenek önök Barót utca-utjaira és szégyeneljék meg magukat!!

A hivatal szép: a fizetés még jobb; hát a kötelesség teljesítése hol késik az éji homályban? Nem képelem minő önérzettel szedhetnek vásár-vámost a város publikánusai azon vásárosoktól, kiknek szekerek, lovuk, lábok romlás és veszedelem gödreiben jár, halmain borkál és kotymányaiban úszik. Ha a biblia parabolikus kifejezését akarom használni: lehetetlen Baróton át mennyországba nem jutni. Szépen ké-

rem a t. szolgabíró urat és nemes előjáróságot: vágják bé az üdvözülés ez utját, és bizonyítsák be, hogy a csodák ideje még nem járt le: Barót utczáinak jó utjai leendenek! Különben szivemből kívánom, hogy minél hamarabb törjék le a szolgabíró ur szekere a baróti járhatatlan utakon, ekkor tán az érdeklődés és részvét t. alispánunk becses figyelmét is fölhívja a baróti utakra. Nézőhelyi.

Megválasztott Deákparti képviselők.

- 241. Cséry Lajos Naszódvidék.
- 242. Koriczimies László Vizakna.
- 243. Benedikty Albert Vajda-Hunyad.

Ellenzéki képviselők:

- 141. Csernátany Lajos Fülöpszállás.
- 142. Kis János Szathmár város.

V e g y e s.

(A magyar-faló Kronstädterből.) Jul. 17-iki száma újdonságai közt így ír. „Két darab kereszttségisméltó. Budai lakos Brunner Antal szégyenli e nevet s fölkérte a magas belügyminiszteriumot, engedje meg neki, hogy azt a jobban hangzó „Kutasfi“-val cserélhesse fel, a mi készséggel megengedtetett. Egy pesti orvos növendék is, kit azelőtt Deutsch Jósefnek hittak, e nevet miniszteri engedély folytán eldobta s ezentul „Dömötör“ lesz neve, mely szintén sokkal szebben hangzik és remélhetőleg többet fog jövedelmezni.“ — „És még egy példány. Ez pedig a csacsai jegyző Grünwald Antal ur. Kérelmére ezentul ő és két fia „Erdélyinek hivatik.“ — Nem világos bizonyosságai-e a fennebbi szavak azon kaján-irigységnek, melyet gonosz lelkelete érez minden magyarosodás ellen? Az a veszett méreg, mely minden ilyes esetben hitvány epéjéből kifreccsen, eléggé meggyőzhet mindenkit, hogy mily lelki barátja a magyar érdekeknek, a magyar hazának azon nemzet, melynek ily galád irodalmi organuma van!

(Hymen.) Dálnoki Kuthy Károly e hó 23-ikán tartja menyegzőjét pákái Adorján Mari kisasszonynyal. Áldás kísérvé e szép frigyét!

(Kossuth Lajostól) a „M. Ujság“ egyik közelebbi számában egy levél jelent meg, melyet ő a hódmezővásárhelyi választási elnökhez intézett. Elmondja benne, hogy a kiegyezést, melyet „közjogi kapitulacio“-nak nevez, veszélyterhesnek tartván, nem tekintheti kapunak, melyen át a számkivetésből hazatérhetne. Ennél fogva — bármily nagyra becsülje is a bizalmat és vigasztaló megemlékezést, a hódmezővásárhelyi képviselét nem fogadhatja el. Értesíti tehát az elnököt, hogy az új választáshoz haladéktalanul megtehcsek az előkészületeket. Választóinak pedig külön nyílt levélben fog köszönetet nyilvánítani.

(Egy második Ubrik.) Trientben a hatóság nem rég egy körülbelül 24 éves leányt fedezett fel, kit szülői

nének. Ime a költészet nyilvánulása a politikában. — Menjünk tovább.

Midőn a nép kortesse szellemének gazdag tárházát egészen kimerítette, s még sem jut a kívánt eredményre hivi capacitátióját illetőleg, akkor az utolsó eszközhöz folyamodik, mely sohasem szokta eltéveszteni hatását a mi derék magyar népünknl.

Nem kapálják ok nélkül ám tokaj veszőjét, a befektetett munkának nem szabad kárba menni, így gondolkoznak.

Nagyon helyesen. Borban az igazság, a választások alkalmával pedig mindenkinek szent kötelessége minden nemű eszközök segítségével kitudakolni, melyik oldalon van az igazság. Aztán meg nem is képes az a szó mindenre. A lelkesültséget főfokra emelni, a még ingadozó meggyőződéseket megszilárdítani csak a bor képes. Ez arany igazságnak hódolva huzódik a lelkesült csapat kortessük vezérlete alatt a nectar tövére. — Valamint minden nagy eszmének, ugy a politikai elvek tisztázásának is keresztstegen kell keresztül menni, hogy megtisztuljon minden salaktól, hogy csak a szín arany maradjon hátra. Hozzá fognak tehát az eszmék tisztázásához; a poharak csengése, a kortes lelkesítő beszéde gyullasztólag hat az eltikkadt lelkekre. Minden pohár után tisztulnak az eszmék, sorakoznak a nézetek, hevül a kedély, felejtődik a mult az ő keserveivel, s megjelenik a jövő kecsgetető reményeivel. Ha rájök nézessz, felújul emlékedben az apostolok lelkesültsége. Midőn eléggé megérleli a nedv a politikai meggyőződést, a lelkes csapat elindul hazafelé. Feje eléggé huzza mindeniket a kedves otthon felé, de hiába, azok az átkozott lábak makacszkodnak, hütelenek gazdájukhoz. A könyör-

telen sors ugy akarta, hogy utjok egy keskeny pallón vezessen át. Elöl megy a kortes, megingatlanságának biztos tudatában. Megvető tekintetet vet az alatta elterült folyadékra, mely érdemtelen e szép névre. És oh! könyörtelen sors, a palló közepén kiesik a vezénybot kezéből, a lábak elvesztik az egyensúlyt, teste előbb közvetlen öszeköttetésbe jön a palló deszkáival, de lába majd alább vágyik, — s csupp! a habok lágy karjai közé menekült a kiállhatlan nagy hőség elől.

A csapat nem hütelen vezéréhez. Felesketett jelmondatához, — tüzen, vizen híven követünk, — állhatatos. Egy pillanat, s újból mindnyájan vezérök köré csoportosulnak, elvesztvén ok is az anyyira szükséges egyensúlyt. Oh hideg víz! mily hamar kiábrándítod az embereket. Ime a politika költészete. Tovább.

Este van. Minden nyugszik, csak a politikai vélemény külömbiség tart lázas izgatottságban egy néhány közharczost az utcán, kiknek sehogy sem fér agyukba a gondolat, ellenfelekként válni el egymástól. Előbb kezdik szóval capacitalni egymást, mindent elkövetnek, hogy egymást megérthessék. A legnagyobb fejű közölők kezdi magasztalni az egyetértést, azon csekély nézet eltérést, mely nem is érdemli meg, hogy örökös haragot forraljanak egymás ellen. S midőn a nyujtott baráti kéz nem talál elfogadókra az ellennézetűek részéről, elkezdődik a capacitáció másik neme, melytől biztos eredményt várnak. Lärmát csapnak, hajba kapnak, s midőn a biztos győzelmet már kezökben vélték lenni, midőn nemes felhevülésökben már örvendeni kezdetek a meghódított lelkeken, mintha csak az égből cseppent volna le, ott termett a kérlelhetlen város szolgák hada, — szótlantul kísérvé a nehéz truppot hűvsre,

kik elég merészek voltak a békés polgárok nyugalmát megzavarni.

Nyugodjatok t. polgártársak és elmélkedjétek higadtan, a könyörtelen való azt hiszem eléggé felébresztett ábrándjaitokból. Ez is egy neme a politika költészetének.

Jöjjünk végre a kiábrándulás legnagyobb neméhez, mely rendszeren a választások zárkövét szokta képezni.

Hetekén, hónapokon keresztül küzd a két tábor eszméinek győzelméért. Minden eszme élire egy jelöltet állít, kiben az mintegy megtestesülve jelenik meg. Fűvet, fát megmozgatnak, éjjel, napot egygyé tesznek, futnak fáradnak, hogy ügyök diadalra jusson. Az eszme annyira lelkesíti, annyira átváltoztatja egész lényüket, annak igazságában annyira biznak, hogy megeskünnének már előre az ellenfél bukásán. S midőn telt reménnyel, önérzetes kebellet közelednek a szavazó urnához, egyszer csak villám csapásként hallják a lesujtó itéletet, hogy ügyök veszve van. Leomlott a képzelet alkotta légvár, füstbe ment a sok remény, alig hisznek saját „én“-jöknek, oly metamorphosison viszi keresztül a csalódás. Honfui keservöknek csatornáit megeresztve Jeremiás siralmaát hallod nyögni az elfojtott könyvek alól. Nem hisznek erkölcsnek, erénynek, nem az igazság diadalának. El van temetve minden. Teljes pessimismusba sülyednek. Ez állapot azonban nem tart soká, hamar magukhoz térnek, a gondolat: hogy mindenik párt egyforma szeretettel szolgálja a haza ügyét, hamar kibékíti. A vélemény külömbiségek elsimulnak, munkához lát minden ember, s X város felett újra elfoglalja birodalmát a béke angyala.

Hunfy.

egy piszkos odúban tartottak, hová napfény sem jutott. Az odú eleje vasráccsal volt elzárva, s a szerencsétlen áldozat napjában egyszer kapott — kenyert. Az odúban egy halom szalma volt, ez szolgált a szerencsétlenek fekhelyül. Ki tudja, mióta tartott e kínzás, melyet szülei e szerencsétlen gyermeken véghez vitték, s még meddig tartott volna, ha a hatóságnál az eset fel nem jelentetik.

(A francia dűmák.) Szavahihető emberek beszélnek, hogy az utolsó háború óta nagyon csökkent a fényűzés Franciaországban s különösen Párisban. Csupán a bukkott császárság hívei nem tudnak gazdálkodni s fényűzésről leszokni. Különösen sokat igényelnek a nők, s daczára azon mérsékeltbb igényeknek, melyek a francia divathölgyeknél nyilvánulnak, mégis meglehetősen azon összeg, melyre szükségük van. Így pl. egy hiteles összeállítás szerint egy párisi erényes divathölgynek egy évben a következő összegre van multhatlanul szüksége: kalapokra 2400 frt., fejdíszre 1800, hamis hajra 500, éji köntösökre 2500, fehér ruhára 5000, cipőre 1200, kesztyűkre 100, ruhára 20,000 frankra, a mi összesen 30,000 frankot tesz. Ékszerek ebben nem foglaltatnak, melyek minimuma szintén 25,000 frankra tehető évenként. Már azután, hogy mennyire kerül egy oly párisi hölgy évenként, ki nem arrogálja az „erényes“ szót, hirtelenében bajosan lehetne kiszámítani. Curiosumként megemlítjük, hogy egyike ezeknek csupán virágokra 25,000 franknál többet ad ki évenként.

(A koldulás ellen.) Keletről számos csavargó bejön Magyarországra, kik itt különféle czimeken emberbaráti czélokra koldulnak, valósággal pedig a begyűlt pénzt saját tetszésök szerint használják fel. A belügyminisztérium most felhívja a törvényhatóságokat, hogy ilyen egyéneket, ha van is rendes utlevelük, de a belügyminisztérium által kiállított gyűjtési engedélyök nincsen, egyszerűen vagy kötött utlevéllel vagy tolonczton utasítsák ki az országból.

(Törvényelőkészítő bizottság.) Király ő felsége a magyar miniszterelnök előterjesztésére, a f. évi június 4-én felállított engedélyezett törvényelőkészítő bizottsághoz alelnökké Fabiny Theophilt, a magyar Curia semmitfőszéki osztályának bíráját; továbbá tagokká Szilágyi Dezső igazságügyminiszteri miniszteri tanácsost, eddigi rangjának megtartása mellett, és Zichy Antal pesti tankerületi felügyelőt miniszteri tanácsosi ranggal és czímmel; végre titkárrá: Gondol Dániel magyar pénzügyminiszteri titkárt osztálytanácsosi ranggal és czímmel kinevezni méltóztatott.

(A hadkiegészítő) kerületek revisiója. Az 1869-ik évi népszámlálás következtében mutatkozott népességi viszonyok, részint a védőtörvény alapján eszközölt ujonczosások folytán módosult ujonczállítási képesség, és a külön fegyvernemekhez megkívánható hadjuttalékok fedezésének biztosítása, szükségessé tették, hogy a hadkiegészítési kerületeknek, és ezekkel együtt a mennyiben czélszerűnek találtak, a honvéd zászlóaljak jelenlegi területi felosztása is vizsgálat alá vétessék, illetőleg újabban rendezessék. A törvényhatóságok legközelebbi szervezése alkalmával, azoknak közigazgatási felosztása is annyira megváltozott, és a szolgabírói járások vagy szakaszok, mind száma, mind kiterjedésre nézve, oly nevezetes átalakulásokon mentek keresztül, hogy az ujoncz-sorozó járásoknak azokhoz képest való átírdomítása, mely a szükséges adatok hiánya miatt részletesen nem volt eddig elvégrehajtható, szintén halaszthatatlanná vált, és általános elintézését kíván. E kettős feladat megoldását, egyfelől a lehetőség öszhangzólag, s másfelől még a jövő ujonczosási előmunkálatok időszaka előtt kívánja a minisztérium teljesíteni, a közelebbi ujonczállítást ez újabb felosztás alapján lenne foganatosítandó. Az adatok összeállítására, melyek katonai szempontból szükségesek, a hadkiegészítési kerületi parancsnokságok már utasítottak, miután a tárgyalások folyamatba hozatala iránt a honvédelmi minisztérium és a császári és királyi közös hadügyminiszter intézkedtek. E végből a honvédelmi minisztérium az egyes törvényhatóságok véleményét is kikérte, és egyuttal nyomtatványokat küldött a kimutatások szerkesztésére.

(Az eddigi választások) eredménye 236 jobboldali, 139 ellenzéki; a jobboldal foglalt 54 kerületet, a baloldal 29 kerületet.

(Örökségi történet.) Egy párisi színházban a multkor nagy izgatottság volt. Egy fiatal, szép és tehetséges művész próbaközben következő levelet kapott: „X. kisasszony kéri, hogy C. úrnál egy örökségi ügyben megjelenni sziveskedjék.“ A kisasszony örömben, nem törődve a pénzbüntetéssel, melylyel a rendező fenyegette, ha a próbát elhagyja, haladék nélkül az ügyvédhez sietett. Itt egy levelet kézbesítettek neki következő telirattal: „Örökségi ügy. Átadandó X. kis-

asszonynak.“ A kisasszony lázas sietséggel felbontja a levelet és abban következőket olvassa: Kisasszony, örömmel tudatom önnel, hogy ön Malibrou szépségét igen, de tehetségét nem örökölte. Néhai Auber.“

Közgazdaság.

S z a b a d i p a r.

Az egy mesterséget üzők társadalmi, s létfenntartási érdekeik előmozdítása tekintetéből alakult, a középkor feudális intézményeire alapított, s épen ezért a jelenkor szabadirányu mozgalmi s intézményeivel elkenező, czélfát vesztett történeti intézmény — a czéhhális rendszernek, a mivel világ legtöbb államaiban eltörlése után megkezdődtek valamint egyéb, ugy az ipar s kereskedés terén is, a szabadabb az egyéni cselekvési-szabadságot kevésbé korlátozó mozgalmak, s a czéhrendszer merev intézménye helyét, az átmeneti rendszer, az engedélyezési rendszer hatósági szeszély és személyes felfogáshoz kötött intézménye megdőlése után az újabb kor igényeinek megfelelőbb, s ezen kor miveltsége által eredményezett felfedezések s találmányok szellemével összeegyeztethetőbb — iparszabadság foglalta el.

Az iparszabadság lényege a czéhhális és engedélyezési rendszerekkel ellenkezésben, melyeknél a társulati szabályok szerinti tanulási idő, szóval a mesterségre vagy teljes, vagy némi részbeni minősítés s bizonyos töke kívántatott meg, azon elv felállítása s gyakorlati kivitelében áll, hogy minden egyes egyén, habár azon mesterséget, melyet üz, nem tanulta s nem tudja is, azt minden társulati megszorításon kívül, az ipar-czikkek teljes elkészítése s kiállításához értő azon mesterségbeli segédek felfogadásával, egyedül politikai tekintetből rendőri, pénzügyi hatósági megszorítások mellett, mennyiben a polgárok jogai, vagy magasabb erkölcsi, közbiztonsági, s állam érdekek veszélyeztethetnek — szabadon gyakorolhatja.

Az iparszabadság az egyéni jogegyenlőség magasabb elve szentesítése, s a munkaszabadságnak — a nemzet közgazdasága egyik nagyon is lényeges része az iparban, teljes érvényre emelése, s mint ilyen az egyéni, emberi, magával az egyénnel született jogok biztosítása, s minél szélesebb mérvben kiterjesztését czélozza.

Az emberi természet sajátosságában gyökeredzik, s lélektani igazság, hogy az ember a megszokott viszonyok és körülmények uralma alól, az önmagával s reá rendszeren ható külhatásokkal elégtelenség érzete miatt, csak lassan, pozitív tények, s nem képzeleti, de kézzelfogható eredmények felmutatása által ébreszthető fel. E lélektani igazság a nemzetek társadalmi élete által, miután minden egyes nemzet minden ujtától, az állami, társadalmi, családi vagy egyéni életre átalakítólag ható intézménytől ösztönszerűleg visszaborzad, s azokban a hagyományos szokások, s megszokott intézmények megsemmisítését látja — igazoltatott. Az iparszabadság új intézménye is a nemzetek ezen ösztönszerű ellenszenvének tárgya volt.

A nemzetgazdaság ösátyja s teremtője Smith Ádám által felállított azon elv, mikép a nemzet gazdasága minden ágában teljes szabadság és jogosultságnak kell honolnia, s az minden hűbéri, s bármely más korlátozások alól felmentendő, mennyiben e szabadság és jogosultság az állam eszme fogalma, s az állam fennállhatása s biztosításával ellentétben nem áll, magában az iparszabadság hazájában Angliában határozott ellenszenvre talált, ez ellenszenvet csak pozitív eredmények szüntették meg, s tették a műiparszabadság intézményét az angol közvélemény előtt a jelenkor egyik legáldásthozóbb intézményévé.

Az iparszabadságban hazánk iparosai is, kik a czéhhális rendszer megszokott, s bizonyos formákhoz kötött viszonyaiból kibontakozni nem tudnak, nem akarnak — rémet s az egyes egyén ipar általi létfenntartása megsemmisítését látják, holott annak előnyei az iparban addig uralkodott absolutizmussal szemben, a visszaélések s nagyobb társadalmi veszélyek elhárítása végett közbiztonsági, rendészeti, közérkölciségi, egészségügyi, vagy politikai tekintetből tett korlátozások mellett, kétségbevonhatlanok, s az ipar általános érdekeivel összeegyeztethetőbbek.

Az iparszabadság jogosultsága igazolva van az ipar szabadá tétele által, miután ez által minden erő és képességnek tért nyit a munkálkodhatásra, s munkája utáni elhetésre, mi által az anyagi és értelmi örök kifejlését, s ezen örök productív alkalmazását eszközözi. Anyja a szabadversenynek, mely nélkül erő és érdeksurlódás, s bármely iránybani haladás, vagy tökélyesülés

nem gondolható. Az iparszabadság által eredményezett szabadverseny ösztönt nyújt, létfenntartási érdekből kényszeríti az egyes iparost, az iparczikkek hagyományos készítésétől eltérni, s minden erejét a kereslet és kívánalmaknak megfelelő készítményekre fordítani, mely által az iparczikkek tökéletesbitése, s az iparterén folytonos haladásra kedvező hatással van, s oly egyén is, ki képessége s ügyességén kívül egyéb nem támaszkodhatik, létfenntartását biztosítja. Neveli az iparüzés produktívását, az iparczikkek utáni hasznót felemeli, s miután az iparüzleti módok tökéletesbülnek, és így kevesebb erő s töke kívántatik meg az iparczikkek előállítására, az előállítási költségeket kevesbiti — mi által a czikkek olcsóbb előállítását s eladhatását lehetségesebbé teszi, és így ugy az előállító iparosok, mint a fogyasztó közönség előnyére van.

A műiparszabadság a gazdasági s társadalmi életre is jótékony befolyást gyakorol.

Általán a műiparszabadság a munkakedv, szorgalom előmozdítója, a mennyiben kedvezőtlen a tunya, munkaképtelen egyének, annyiban kedvez a szorgalmas törekvő eszéyes iparosnak, és így a véletlen kockajátékán játsszói törekvést gyengíti, s a munkának közérvényt szerezvén — egyedül a munkát jutalmazza.

Az iparszabadság idézte elő és eredményezte az ipar és forgalom terén azon nagyszertü vívmányokat és haladást, melyek nélkül bármely nép nemzetgazdaszata virágzó, s maga a nép hatalmas, belügyeiben szilárd, kifelé erős — nem lehet.

Előidézte a vállalkozási szellem és képességet, a magasabb iparérdekek és törekvések rugóját.

Az iparszabadság, miután sok, addig a társadalmi s társulati korlátozások miatt gyümölcstelen — improduktív töké, értelmet, munkaerőt és képességet tevékenységre hi fel és buzdít, s ezen addig, gyümölcstelen töké megadóztatása által az állam bevételeit nagyobbitja, az állam háztartására nézve is előnyös és jóhatású. —

Általán a szabadipar azon intézmény, mely korunk ipari, kulturai, technikai, forgalmi, közlekedési és kereskedelmi viszonyainak, s az újabb kor társadalmi és szellem mozgalmainak leginkább megfelel.

(Folytatása következik.)

Aratási kilátások Romániában.

Romániából, mely Oroszország után legerősebben versenyez a magyar gabnával Europa piacain, számos konzultációs jelentés regisztrálja az ottani aratási kilátásokat, — melyekből kiemeljük a következőket:

Krajova. Mult hó végén tartós, bő esőzés állott be, mely a légmértéket kissé alább szállítja s a már-már pusztulásnak indult vetéseket új életre ébreszté, ugy mint a kukoriczának, bár nagyon elkésett elültetését lehetővé tette. Azóta is gyakrabban volt eső, a hőmérsék nem emelkedett előbbi magasságára, s a növényzet általában kedvezően fejlődik; a május havi időjárásnak helyrehozhatlan következménye azonban az, hogy a gabnakfélék általában nagyon ritkásak, a növényben elmaradtak, alig fognak gazdagon fizetni. — A kukoriczaföldekre jó idő jár s további kedvező időjárás esetében jó termésre lehet számítani. — A repczearatás már be van fejezve, s az eredmény minőségre és mennyiségre nézve egyaránt nagyon gyenge; alig adta vissza a magot, azt is rosszabb minőségben.

Giurgevó. A június elejéig uralkodott szárazság igen kártékonyan hatott a gabnaféléknek nemcsak növéseire, hanem kalászképződésére is; bő aratásról ez évben szó sem lehet, kivált miután a június 4-iki retentő zivatar e vidéken is roppant pusztításokat tett a vetésekben. A kukoricza jobban áll s további kedvező időjárás esetében bő termést adhat.

Plojest. A beállott esőzés következtében javultak ugyan a vetések, de arra már semmi remény, hogy buza, rozs és árpa jó termést adhasson. A kukoricza nagyon későn ültetett el, csak most bujt ki a földből és így a várható termésről véleményt mondani nem lehet.

Turnu-Severin. Majdnem hat heti szárazság után végre e napokban volt esőnk, sőt fájdalom volt kártékony jég és zápor is. A gazda természetesen örül az időjárás e változásának, de tulajdonképen kevés hasznát fogja látni, mert az eső már későn jött, legföljebb a kaszáló rétekre volt hatással. A gabnaneműeket a megelőző hosszú szárazság annyira tönkre tette, hogy középszerűnél is gyengébb termés várható, miután teljes bizonyossággal mondhatni, hogy a bevetett területnek csak fele részén fognak aratni, a másik fele vagy a téli faszy, vagy a szárazság és később a jégverések által elpusztított. Legnagyobb hiány épen búzában fog mutatkozni. A kukoricza nagyon későn ültetvén el, csak

